

[Stinus.]

fandt sted den 28. oktober, af 50 års dagen for oprettelsen af republikken Tjekoslovakiet. Det skulle have været en festdag, men planerne blev ændret, alle offentlige møder på jubilæumsdagen blev forbudt. Så vidt det foreligger oplyst, indgik også et løfte om, at man i Tjekoslovakiet ville undlade at markere dagen, som et punkt i Moskvaaftalen. Men dagen blev markeret. Trods ledernes advarsler kom det i Prag til de største demonstrationer siden besættelsen. Moskvas reaktion er vel endnu ukendt. Det er nok at håbe, at den ganske udebliver. Men vi har fået endnu et bevis for, at ganske vist er Tjekoslovakiet besat, men ingenlunde erobret.

Tjekoslovakiet blev på 50 års dagen for republikkens oprettelse omdannet til en forbundsstat bestående af en tsekkisk og en slovakisk del. Dette skete til trods for Sovjetunionens og andre østeuropæiske landes modvilje mod selvstændige nationale mindretalsgrupper. Man behøver bare at nævne Sovjetunionen selv, hvor bl. a. ukrainerne jo kun har selvstyre på papiret. Det er svært herfra at bedømme, hvad omdannelsen til en forbundsstat kan komme til at betyde, men det må ikke overses, at netop indførelse af en forbundsstat var et af de første løfter, partisekretær Dubcek gav landet, da han kom til magten i januar, og det skal heller ikke overses, at medlemmer af den fremskridtsvenlige tsekkoslovakiske ledelse har udtalt, at forbundslovens ikrafttræden er et bevis på videreførelsen af den ny politik, en videreførelse af den humane socialisme. Vi kan i dag kun ønske for det tsekkoslovakiske folk, at det må bevare enheden, enigheden og den moralske overlegenhed, som det over for hele verden har vist sig i besiddelse af.

Mens den russiske indmarch i Ungarn i 1956 fra visse sider affødte krav om direkte militære skridt over for Sovjetunionen, har sådanne krav ikke været fremsat i forbindelse med begivenhederne i Tjekoslovakiet. En mere realitetsbetonet vurdering af situationen synes at have været fremherskende. Der synes at være enighed om, at NATO i hvert fald ikke er til for at beskytte landene i den kommunistiske blok mod hinanden, selv om det dog nu ser ud til, at USA har ladet Sovjetunionen forstå, at ethvert

militært skridt over for Jugoslavien vil fremkalde en direkte konfrontation mellem de to supermagter.

Det afgørende i den nuværende politiske situation er, set med det radikale venstres øjne, at undlade at drage de forkerte konsekvenser af begivenhederne i Tjekoslovakiet. En omhyggelig vurdering af situationen er derfor nødvendig. Man kan spørge: har Sovjetunionen aggressive planer over for noget NATO-land? Betyder invasionen en direkte trussel mod vestlige lande? Er styrkeforholdet mellem øst og vest blevet forskudt? Er det blevet umuligt at fortsætte afspændingspolitikken? Vil invasionen i Tjekoslovakiet i det lange løb påvirke afspændingsprocessen?

Med hensyn til de to første spørgsmål, er det radikale venstre af den opfattelse, at de begge kan besvares med et nej. Det er ikke sandsynligt, at Sovjetunionen i den øjeblikkelige situation har aggressive planer over for noget NATO-land, og invasionen betyder ingen direkte trussel mod vestlige lande. Specielt hvad angår det sidste, kan jeg bl. a. henvide til Moskvaaftalens bestemmelse om, at de russiske besættelsesstyrker ikke skal stationeres ved vestgrænsen til Tyskland, men på forskellige steder i landet. Tropperne skal altså ikke, som man måske kunne have ventet, sikre Tjekoslovaikiets grænse mod Vesttyskland, men sørge for, at Prag fastholder den af Moskva afstukne indenrigspolitiske kurs.

Til trods for mange kloge forsøg på vurderinger af Sovjetunionens sande motiv til overfaldet på Tjekoslovakiet kan noget endegyldigt billede næppe tegnes endnu. Der er blevet talt om russisk frygt for svækkelse af den militære sikkerhed, såfremt Tjekoslovakiet skulle gå tabt som medlem af det socialistiske samfund, hvilket ville betyde, at Sovjetunionens sikkerhedsgrænse ville blive skubbet 1.000 km tilbage. Det skal i den forbindelse ikke glemmes, at russerne kan have gode, omend historiske grunde til at nære en reel frygt for tyskere, og det er vel i den sammenhæng kun naturligt, om russerne er mere bange for de vesttyskere, som de ikke kontrollerer, end for de østtyskere, som de har hånds- og halsret over.

Der er også blevet talt om russisk frygt for, at den i Tjekoslovakiet påbegyndte liberaliseringsproces kunne brede sig til andre kommunistiske lande, måske endog til Sov-